

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
UNIVERSITY OF NIŠ

ФАКУЛТЕТ ЗАШТИТЕ НА РАДУ У НИШУ
FACULTY OF OCCUPATIONAL SAFETY

РЕПУБЛИКА СРБИЈА, 18000 Ниш, Чарнојевића 10 А, Тел: (018)529-701, Факс: (018)249-962, Т.Р.840-1747666-77, ПИБ 100663853, М.Б.07226063
E-mail: info@znrfak.ni.ac.rs, www.znrfak.ni.ac.rs

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ МЕНАЏМЕНТ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

НИШ, 2021.

Назив студијског програма:	Менаџмент заштите животне средине
Високошколска установа у којој се изводи студијски програм:	Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу
Образовно – научно/образовно поље:	Друштвено-хуманистичке науке
Научна, стручна или уметничка област:	Менаџмент и бизнис
Врста студија:	Мастер академске студије
Обим студија изражен ЕСПБ бодовима:	60 ЕСПБ
Академски назив:	Мастер менаџер
Академски назив у додатку дипломе:	Мастер менаџер – менаџмент заштите животне средине
Академски назив на енглеском:	Master Manager
Академски назив у додатку дипломе:	Master Manager – environmental managment
Дужина студија:	1 година
Планирани број студената који ће се уписати на овај студијски програм:	25
Језик на коме се изводи студијски програм:	Српски

ЦИЉЕВИ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Циљеви студијског програма мастер академских студија Менаџмент заштите животне средине проистичу из основних опредељења и стратешких докумената Факултета заштите на раду у Нишу као образовне и научноистраживачке институције и сврхе студијског програма.

Основни циљ студијског програма Менаџмент заштите животне средине је да обезбеди студентима стицање научних и стручних знања из области еколошких и социјалних система која се могу применити у контексту политике и управљања заштитом животне средине и развој менаџерских способности и вештина у овој области.

Посебни циљеви студијског програма су:

- унапређење постојећих и стицање нових знања из области савременог управљања заштитом животне средине за решавање конкретних проблема у пракси;
- развој вештина и способности за решавање практичних проблема у планирању и спровођењу политика заштите животне средине, примену и израду нормативних аката и стратешких докумената из ове области;
- стицање знања и способности за анализу економских и еколошких последица деградације животне средине и непосредну примену економских инструмената и мера у њеној заштити и очувању;
- развој вештина и способности за менаџмент људских ресурса и њихов развој са аспекта заштите животне средине;
- стицање знања о основним принципима, концептима и алатима циркуларне привреде и сагледавање могућности за досезање циљева одрживости кроз призму привредних система;
- упознавање и разумевање проблема загађења ваздуха, воде и земљишта и могућности мониторинга и контроле њиховог квалитета;
- упознавање и разумевање система менаџмента комуналним отпадом и стицање способности и вештина за одрживо управљање комуналним отпадом;
- развој вештина и способности за управљање пројектима и примену принципа пројектног управљања у заштити животне средине;

- стицање знања о различитим моделима оптимизације потенцијала учења за заштиту животне средине и практичних вештина тренинг менаџмента у радној организацији и локалној заједници;
- стицање комуникационих вештина и способности за примену принципа еколошке и пословне етике у управљању животном средином;
- развој лидерских способности и вештина за иновативне приступе и проактивне стратегије у заштити животне средине;
- стицање знања за критичко сагледавање актуелних проблема заштите животне средине и особености њиховог истраживања и решавања;
- стицање знања и способности за бављење истраживачким радом у овој области;
- стицање знања и способности за иновационе активности, тимски рад, перманентно образовање и развој система знања у области заштите животне средине.

ИСХОДИ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА - КОМПЕТЕНЦИЈЕ ДИПЛОМИРАНИХ СТУДЕНАТА

Савладавањем студијског програма мастер академских студија Менаџмент заштите животне средине студенти стичу опште и предметно специфичне компетенције релевантне за управљање комплексним системима у области заштите животне средине односно високо специјализована академска знања, способности и вештине за примену различитих дисциплинарних перспектива (политичких, правних, економских, социоеколошких, менаџерских и др.) у решавању сложених проблема заштите животне средине и климатских промена.

По завршетку студијског програма студенти стичу **опште способности**:

- критичког сагледавања и разумевања интеракција које прате развој са друштвеним изазовима и изазовима у животној средини у складу са савременим научним достигнућима у овој области;
- анализе постојећег стања и синтезе прикупљених података у циљу предвиђања последица и решавања проблема заштите животне средине у пракси;
- сагледавања и разумевања интеракције постојећих система и образаца производње и потрошње, њиховог утицаја на животну средину и предности преласка на циклични модел привређивања;
- управљања променама од неодрживе ка одрживој пракси, јачања капацитета и унапређења сарадње с циљем побољшања квалитета животне средине у ужем или ширем радном/животном окружењу;
- критичког и проеколошког размишљања у планирању одрживе будућности;
- комуникације, тимског рада и иновативних приступа у заштити животне средине;
- професионалне етике у решавању еколошких проблема и заштити животне средине.

Студијски програм обезбеђује и **предметно-специфичне способности**:

- дефинисања, координације и спровођења система менаџмента заштите животне средине, укључујући одабир практичних алата, метода и техника;
- планирања и примене политичких и правних инструмената у заштити животне средине;
- анализе утицаја процеса одлучивања у спровођењу јавних политика и важећег законодавства у заштити животне средине, као и укључивање у развој нових законских решења;
- дефинисања техничких, организационих и персоналних карактеристика доброг управљања ризицима животне средине;
- мониторинга квалитета ваздуха, воде, земљишта и управљања комуналним отпадом с циљем оптимизације система менаџмента заштите животне средине;
- примене економских принципа у заштити животне средине, критичке опсервације доприноса постојећих и креирања нових економских инструмената у управљању заштитом

- животне средине;
- развоја и координације пројеката у области заштите животне средине, климатских промена и одрживог развоја;
 - примене и развоја метода који интегришу перформансе заштите животне средине у циљеве менаџмента и продуктивност организације;
 - лидерства, управљања и развоја људских ресурса и система знања у области заштите животне средине;
 - интер и мултидисциплинарног повезивања знања из различитих области друштвено-хуманистичких и техничко-технолошких наука, холистичког сагледавања и решавања проблема управљања заштитом животне средине.

Окончањем студијског програма мастер академских студија студенти стичу компетенцију за укључивање у специјалистичке академске и докторске академске студијске програме из истих или сродних области студија.

СВРХА СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Сврха студијског програма мастер академских студија Менаџмент заштите животне средине је профилисање менаџера који ће имати применљива знања неопходна за процес креирања практичних политика и управљање у области заштите животне средине у организацијама јавног, цивилног и приватног сектора, као и оспособљавање да одговоре на професионалне менаџерске изазове у производним предузећима.

Стручњаци оваквог профила од посебног су значаја у процесу придруживања Европској Унији за спровођење захтева које пред Републику Србију поставља преговарачки процес за поглавље 27, као и за увођење нових инструмената у области управљања заштитом животне средине и спровођење стратешких опредељења у области климатских промена.

Акценат студијског програма је на компетенцијама, знањима и способностима који ће студентима омогућити да се позиционирају као предводници промена у политикама заштите животне средине, како у етичком, тако и у организационом смислу, као и да у свом будућем раду спроводе политике одрживог развоја. Неоспорна је чињеница да Србији недостају стручњаци компетентни да развијају и унапређују практичне политике заштите животне средине, што ће бити све евидентније у наредним деценијама. Овакав профил стручњака биће све више потребан у органима државне управе и јавним институцијама, инспекцијским службама, истраживачким установама, у пројектним и консултантским тимовима у другим секторима (код израде просторно-планске и урбанистичке документације, студија процена утицаја и ризика на животну околину, студија заштите појединих подручја), али све више и у индустрији која се бави зеленом економијом, цивилном сектору и у области образовања за заштиту животне средине и одрживи развој.

Студијски програм је заснован на интегрисаном приступу друштвено – хуманистичких наука у заштити животне средине са једне стране и наука о заштити животне средине односно инжењерства заштите животне средине (који су предмет изучавања постојећих студијских програма на основним и мастер студијама на Факултету заштите на раду у Нишу), усредсређујући се на сложене односе између науке, менаџмента и политика у области заштите животне средине. Овакав приступ омогућава свеобухватност сагледавања о томе шта одрживост животне средине значи у пракси и које стратешке промене треба извршити у циљу остваривања одрживости у комплексним друштвено - економским системима.

Програм интегративно сагледава теме везане за организовање и управљање у јавном сектору и предузећима, остваривање услова за примену и унапређење техничких решења у заштити животне средине, како унутар економских субјеката, тако и у друштву у целини, политичке, правне и економске аспекте управљања заштитом животне средине, одрживу производњу и потрошњу, комуникацију и омогућавање учешћа јавности, менаџмент људских ресурса и дистрибуцију знања, као и многа друга

специфична знања и вештине. Акценат програма је на стицању знања и вештина, које ће студенте припремити за каријеру менаџера заштите животне средине у предузећима и јавном сектору, односно јавним установама, како би допринели решавању многобројних проблема у животној средини и омогућили лакши и безболнији процес преговарања и приступања Европској Унији. Имајући ово у виду, приликом креирања студијског програма Факултет заштите на раду посебно се базирао на упоредним искуствима сличних студијских програма у земљама ЕУ, али и у другим развијеним земљама.

УСЛОВИ УПИСА

У прву годину мастер академских студија студијског програма Менаџмент заштите животне средине Факултет уписује 25 студента. Број студената је одређен у складу са друштвеним потребама за образовањем стручњака за заштиту запослених, материјалних и природних добара, као и у складу са ресурсима Факултета и интересовањем кандидата.

Поступак уписа регулисан је Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу, Статутом Факултета, Правилником о мастер академским студијама Факултета заштите на раду у Нишу и Конкурсом за упис студената у прву годину мастер академских студија на факултетима чији је оснивач Република. Конкурс садржи: број студената (укупно и по начину финансирања); конкурсне рокове; поступак спровођења конкурса; услове за упис; мерила за утврђивање редоследа кандидата; начин и рокове за подношење приговора на утврђени редослед; висину школарине коју плаћају самофинансирајући студенти.

У прву годину мастер академских студија на Факултету може се уписати лице које је:

- завршило основне академске студије у одговарајућој, односно сродној научној области, остваривши најмање 240 ЕСПБ бодова;
- стекло високо образовање у одговарајућој, односно сродној научној области, у трајању од најмање четири године (осам семестара) по прописима који су важили до дана ступања на снагу Закона о високом образовању.

Кандидати који су завршили основне студије на Факултету заштите на раду у Нишу у трајању од четири године (осам семестара) према прописима који су важили до ступања на снагу Закона о високом образовању могу да упишу одговарајуће мастер академске студије, према одлуци Наставно-научног већа Факултета бр. 03-163/13, 03-163/14 и 03-163/15 од 10.4.2019. године. Одлуке се могу преузети са линка: <https://www.znrfak.ni.ac.rs/SERBIAN/011-03-01-MAS-OglasnaTabla.html>.

У прву годину мастер академских студија може се уписати и лице које је завршило основне академске студије обима 180 ЕСПБ бодова и мастер академске студије обима 120 ЕСПБ бодова, остваривши на тај начин најмање 300 ЕСПБ бодова у одговарајућој, односно сродној научној области, под условом:

- да је писани захтев за упис поднело најкасније до истека рока за упис у наредну школску годину;
- да Факултет има просторне и друге услове,
- да није попуњен укупан број студената за студијски програм.

Страни држављанин може да се упише на студијски програм под истим условима као и домаћи држављанин, с тим што уз пријаву на конкурс мора да достави признату диплому о претходном образовању и оствареном броју ЕСПБ бодова, односно доказ о започетом поступку признавања дипломе, пружи доказ о познавању српског језика у складу са Статутом Универзитета, осим учесници конкурса држављани из република бивше СФРЈ, као и доказ о здравственом осигурању.

Услови за упис на студијски програм, одговарајућа или сродна научна област, рангирање кандидата и утврђивање коначне ранг листе дефинисани су Правилником о мастер академским студијама Факултета заштите на раду у Нишу (бр. 03-230/4 од 2.7.2019. год.) који се може преузети са линка: http://www.znrfak.ni.ac.rs/SERBIAN/009-1-08-ZAKONI_Fakultet.html.

ОЦЕЊИВАЊЕ И НАПРЕДОВАЊЕ СТУДЕНАТА

Знање студената се континуирано проверава и оцењује у току наставе, а коначна оцена се утврђује на испиту у складу са законом и општим актима. Оцењивање се врши додељивањем поена за сваки облик активности и провере знања у току наставе (предиспитне обавезе) и на испиту, на коме се утврђује коначна оцена.

Вредновање предиспитних обавеза врши се према следећим критеријумима:

- активност у току предавања и вежби - до 10 поена;
- израда пројеката - од 20 до 30 поена;
- израда семинарских и графичких радова - од 10 до 20 поена;
- израда домаћих задатака (у форми рачунских задатака, презентација тема, есеја и сл.) - до 5 поена;
- полагање колоквијума - од 15 до 30 поена;
- обављање лабораторијских вежби и израда извештаја - до 10 поена;
- учествовање у раду семинара - до 10 поена.

Студијским програмом је дефинисано да за активности и провере знања у току семестра (предиспитне обавезе) студент може остварити највише 60 поена, а полагањем испита највише 40 поена.

Након испуњавања свих предиспитних обавеза, наставник је дужан да студенту најкасније на дан испита упише у индекс резултате вредновања и датум остваривања појединих предиспитних обавеза. Структура и укупан број поена које је студент остварио испуњавањем предиспитних обавеза оглашава се на огласној табли и интернет страници Факултета, по окончању наставе.

Студент може испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита остварити највише 100 поена. На испит може да изађе студент који је испунио све предиспитне обавезе утврђене планом извођења наставе и остварио најмање 30 поена.

Студент може да полаже испит непосредно по окончању наставе из тог предмета, у роковима утврђеним законом и Правилником о мастер академским студијама Факултета заштите на раду у Нишу. Испит се полаже само писано, само усмено, или писано и усмено. Успех студента на испиту се изражава оценом од 5 (није положио) до 10 (изузетан). Коначна оцена на испиту заснована је на укупном броју поена које је студент стекао испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита, а утврђује се према следећој скали:

- од 91 до 100 поена – оцена 10 = изузетан;
- од 81 до 90 поена – оцена 9 = одличан;
- од 71 до 80 поена – оцена 8 = врло добар;
- од 61 до 70 поена – оцена 7 = добар;
- од 51 до 60 поена – оцена 6 = довољан;
- до 50 поена - оцена 5 = није положио.

Оцена на испиту и укупан број поена остварених на предиспитним обавезама и полагањем испита уписују се у записник о полагању испита, индекс и појединачну пријаву студента, које по завршеном испиту својим потписом оверава наставник који је изводио испит, а оцена 5 (није положио) се не уписује у индекс. Факултет је дужан да води трајну евиденцију о положеним испитима.

ИЗБОР ПРЕДМЕТА ИЗ ДРУГИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

Студент може, по сопственом избору, слушати и полагати предмет из акредитованог студијског програма Факултета или друге високошколске установе, који није сродан неком од предмета уписаног студијског програма на Факултету. Број ЕСПБ бодова остварен на овај начин не улази у укупан број бодова остварених на студијском програму који је студент уписао на Факултету и на основу кога се врши рангирање студената за остваривање статуса буџетског студента. Оцена коју студент оствари на испиту на овако изабраном предмету не улази у просечну оцену у току студија. Уговором између високошколских установа уређују се међусобна права и обавезе установа, укључујући и начин финансирања, као и права и обавезе студената. Додатак дипломи садржи и број ЕСПБ бодова остварен полагањем изабраног предмета.

Студент Факултета може реализовати део студијског програма на одговарајућим студијским програмима друге високошколске установе ако је закључен уговор између Факултета, односно Универзитета и друге високошколске установе о признавању ЕСПБ бодова (тзв. мобилност студената). Део студијског програма који студент остварује на другом факултету, односно универзитету, може обухватити један или више предмета.

Студенту се може признати испит положен на другој високошколској установи, уколико се ради о положеном предмету одговарајућег студијског програма истог степена и врсте студија, чији програмски садржај одговара програмском садржају предмета на студијском програму Факултета. Уз захтев за признавање испита, студент подноси уверење о положеном испиту, студијски програм, и доказ о уплати накнаде трошкова за признавање испита. О захтеву за признавање испита одлуку доноси Комисија за наставу, уз сагласност предметног наставника.

УСЛОВИ ЗА ПРЕЛАЗАК СА ДРУГОГ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

С обзиром да мастер академске студије трају само једну годину није могућ прелазак са других студијских програма Факултета, односно других високошколских установа у току школске године.

Студент мастер академских студија на Факултету или на другој високошколској установи може да упише други студијски програм на Факултету кроз поступак уписа на мастер академске студије. Након уписа подноси захтев за признавање положених испита на претходним мастер академским студијама.

Студенту се може признати испит положен на другом студијском програму Факултета, односно са друге високошколске установе, уколико се ради о положеном предмету одговарајућег студијског програма истог степена и врсте студија, чији програмски садржај одговара програмском садржају предмета на студијском програму Факултета који уписује. Уз захтев за признавање испита, студент подноси уверење о положеном испиту, студијски програм, и доказ о уплати накнаде трошкова за признавање испита. О захтеву за признавање испита одлуку доноси Комисија за наставу, уз сагласност предметног наставника.

СТРУКТУРА СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Студијски програм мастер академских студија (МАС) Менаџмент заштите животне средине (МЗЖС) садржи елементе утврђене Законом о високом образовању: назив и циљеве студијског програма; врсту студија и исход процеса учења; стручни назив; услове за упис; листу обавезних и изборних предмета са оквирним садржајем; начин и потребно време за извођење студија; бодовну вредност предмета и дипломског рада исказану у ЕСПБ бодовима; предуслове за упис предмета; начин избора предмета из

других студијских програма; услове за прелазак са других студијских програма у оквиру истих или сродних области студија.

Структура студијског програма усклађена је са Стандардима за акредитацију студијских програма првог и другог нивоа високог образовања.

Студијски програм траје 1 годину (2 семестра) и обима је 60 ЕСПБ бодова.

Студијски програм се реализује кроз:

- обавезне предмете, који обухватају основна знања која студент треба да савлада;
- изборне предмете, којима студент ближе профилише своје образовање;
- стручну праксу, коју студент обавља у другом семестру;
- мастер рад, који студент реализује у другом семестру.

Студијски програм обухвата 5 обавезних, 3 изборна предмета, од понуђених 13, стручну праксу и мастер рад. Сваки предмет се вреднује одређеним бројем ЕСПБ бодова. Фактор изборности према позицијама где студент бира предмете је 36,67%.

У структури студијског програма процентуална заступљеност различитих типова предмета је следећа:

- теоријско-методолошки 24,75%;
- научно-стручни 24,08%;
- стручно-апликативни 51,17 %.

Укупно ангажовање студената састоји се од активне наставе (предавања, вежби, лабораторијских вежби, семинарског рада и других облика активне наставе), самосталног рада, колоквијума, испита, израде дипломског рада и других видова ангажовања. Просечан број часова активне наставе износи **19,77-20,00** часова недељно (**просечно недељно 19,94**). Укупан број часова предавања на студијском програму је 16 (просечно недељно 8,00), часова вежби **15-16** (просечно недељно **7,88**), ДОН **0-0.53** (просечно недељно **0,07**), СИР 8 (просечно недељно 4,00) и остали облици наставе 10 (просечно недељно 5,00). Преостало време до 40-часовне радне недеље представља време за друге видове самосталног ангажовања студената.

Стручна пракса је саставни део студијског програма. Стручна пракса реализује се у одговарајућим научноистраживачким установама, у организацијама за обављање иновационе активности, у организацијама за пружање инфраструктурне подршке иновационој делатности, у привредним друштвима и јавним установама са циљем оспособљавања студената за практичну примену стечених знања за решавање присутних проблема у области менаџмента заштите животне средине. Вреднује се са 3 ЕСПБ бода.

Студијски програм се завршава израдом и одбраном мастер рада. Кроз мастер рад студент показује способност синтезе и примене стечених теоријских и практичних знања за решавање проблема у области менаџмента заштите животне средине у организацијама као и на нивоу локалне заједнице. Вреднује се са 12 ЕСПБ бодова. Студијски истраживачки рад носи 8 ЕСПБ бодова, а израда и одбрана рада 4 ЕСПБ бода.

Завршетком студија студент стиче академски назив:

МАСТЕР МЕНАѢР

Академски назив у додатку дипломе: **Мастер менаѢр – менаѢмент заштите животне средине**

РАСПОРЕД ПРЕДМЕТА ПО СЕМЕСТРИМА И ГОДИНАМА СТУДИЈА

Ред. бр.	Шифра	Назив	Сем.	Активна настава				Ост.	ЕСП Б	Обавезни/Изборни (О/И)	Тип предмета
				П	В	ДОН	СИР				
ПРВА ГОДИНА											
1.	19.MMZS01	Управљање заштитом животне средине	1	2	2	0	0	0	6	О	СА
2.	19.MMZS02	Управљање и развој људских ресурса	1	2	2	0	0	0	6	О	СА
3.	19.MMZS03	Право заштите животне средине	1	2	2	0	0	0	6	О	НС
4.	19.MMZS04	Социјална екологија	1	2	2	0	0	0	6	О	НС
5.	19.MZZS04	Мониторинг аерозагађења и квалитета ваздуха	1	2	2	0	0	0	6	И	СА
	19.MZZS06	Екотоксикологија	1	2	2	0	0	0	6	И	ТМ
	19.MZZS07	Мониторинг квалитета вода	1	2	2	0	0	0	6	И	ТМ
	19.MMZS05	Еколошка психологија	1	2	2	0	0	0	6	И	ТМ
	19.MMZS06	Циркуларна привреда	1	2	2	0	0	0	6	И	НС
6.	19.MMZS07	Политика заштите животне средине	2	2	2	0	0	0	5	О	ТМ
7.	19.MMZS08	Управљање комуналним отпадом	2	2	2	0	0	0	5	И	ТМ
	19.MMZS09	Еколошка андрагогоија	2	2	2	0	0	0	5	И	ТМ
	19.MMZS10	Пословна етика у заштити животне средине	2	2	2	0	0	0	5	И	СА
	19.MMZS11	Информисање и односи са јавношћу	2	2	2	0	0	0	5	И	ТМ
8.	19.MZNR16	Управљање пројектима	2	2	1	0.53	0	0	5	И	ТМ
	19.MMZS12	Локални одрживи развој	2	2	2	0	0	0	5	И	НС
	19.MMZS13	Адаптација на дејство климатских промена	2	2	2	0	0	0	5	И	СА
	19.MMZS14	Економија заштите животне средине	2	2	2	0	0	0	5	И	ТМ
9.	19.MMZS15	Стручна пракса	2	0	0	0	0	6	3	О	СА
10.	19.MZS16A	Мастер рад - студијско истраживачки рад	2	0	0	0	8	0	8	О	СА
11.	19.MZS16B	Мастер рад - израда и одбрана	2	0	0	0	0	4	4	О	СА
Укупно часова (предавања/вежбе + ДОН/ остали часови) и бодови на години				16	15.00-16.00	0.00-0.53	8	10	60		
Укупно часова активне наставе на години				39.53-40.00				10	60		

ЛИСТА ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА

1. Управљање заштитом животне средине
2. Управљање и развој људских ресурса
3. Право заштите животне средине
4. Социјална екологија
5. Политика заштите животне средине
6. Стручна пракса
7. Мастер рад – студијско истраживачки рад
8. Мастер рад – израда и одбрана

Назив предмета: Управљање заштитом животне средине									
Статус предмета: Обавезан					Шифра предмета:		19.MMZS01		
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање знања о појму, сврси и циљевима управљања заштитом животне средине. Упознавање са системима управљања заштитом животне средине, условима, начину и поступцима вршења стратешке процене утицаја планова и програма на животну средину.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената и стицање вештина за:									
- разумевање концепта управљања заштитом животне средине и способност очувања и унапређивања животне средине, - спровођење конкретних радњи и поступака усмерених на заштиту животне средине, - сврсисходну примену норми и поступака предвиђених моделом система управљања према серији стандарда ISO 14000.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Менаџмент: Појам менаџмента. Основне функције менаџмента (планирање, организовање, управљање људским ресурсима, вођење и контрола). Подела процеса управљања. Улога и задаци менаџера. Особине, знања и способности менаџера. Појам, сврха и циљеви управљања заштитом животне средине: Основни типови управљања заштитом животне средине. Начела заштите животне средине. Принципи управљања заштитом животне средине. Системи управљања заштитом животне средине на националном нивоу: Субјекти управљања заштитом животне средине. Надлежност локалне самоуправе у области заштите животне средине. Место и улога организација цивилног друштва у систему заштите животне средине. Стратешка процена утицаја на животну средину: Услови, начин и поступак вршења процене утицаја одређених планова и програма на животну средину. Стратешка процена утицаја одређених планова и програма на животну средину. Основна начела стратешке процене; извештај о стратешкој процени. Поступак стратешке процене. Управљање заштитом животне средине: Управљање заштитом животне средине као пословни процес. Примена информационе комуникационе технологије у системима управљања заштитом животне средине. Системи управљања заштитом животне средине према међународним нормама. Модел система управљања према серији стандарда из групе ISO 14000. Управљање ризицима у складу са нормом ISO 31000:2009. Систем управљања заштитом животне средине применом модела bussines intelligence.									
Практична настава									
Аудиторне вежбе које су својим садржајем у складу са теоријском наставом. Презентација и одбрана семинарских радова чија се тематика односи на област менаџмента заштите животне средине (акценат на сврси и циљевима управљања заштитом животне средине, системима управљања заштитом животне средине и управљању заштитом животне средине као пословном процесу). Анализа стратешке процене утицаја на животну средину са фокусом на начелима и поступцима стратешке процене.									
Литература									
[1.] Живковић Снежана (2015). Управљање заштитом животне средине – интерни материјал за припрему испита. Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу									
[2.] Чрњар Младен, Чрњар Кристина, Перић Јожа, Зеленика Ратко, Денона-Боговић Нада (2009). Менаџмент одрживог развоја: економија, екологија, заштита околиша. Опатија: Факултет за менаџмент у туризму и угоститељству									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Усмено излагање (предавања), израда семинарских радова на вежбама, дискусије, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)		40			
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Управљање и развој људских ресурса									
Статус предмета: Обавезан					Шифра предмета: 19.MMZS02				
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета Упознавање основних теоријских питања управљања људским ресурсима и специфичности њиховог развоја у систему заштите животне средине; Развој компетенција за стручне интервенције на подручју управљања људским ресурсима у организацијама са аспекта безбедности запослених и заштите животне средине; Стицање знања и способности за ефикасно деловање ради развоја људских ресурса у овој области; Развој критичког промишљања различитих аспеката управљања и развоја људских ресурса и сагледавање могућности за иновативне приступе деловање са циљем побољшања перформанси заштите животне средине.									
Исход предмета - Поседовање развијеног система знања о савременим концепцијама, стратегијама, процесима и могућностима менаџмента људских ресурса која су потребна за идентификацију постојећег стања људских ресурса у организацији, припреми мера унапређивања перформанси заштите животне средине и ангажовања људских ресурса на начин који унапређује еколошку културу и развија хумане и подстицајне услове рада и животне средине; - Развијене компетенције - знања и способности за ефикасно деловање ради развоја људских ресурса; - Разумевање и сагледавање свих фаза процеса менаџмента људских ресурса у непосредној вези са процесима безбедности запослених и заштите животне средине који ће омогућити остваривање стратешки постављених пословних и безбедносних циљева.									
Садржај предмета Теоријска настава Управљање људским ресурсима: историјски развој, појам, предмет, циљеви, активности, фактори, изазови; УЉР као фаза менаџмент процеса; Стратегијско управљање људским ресурсима: појам, циљеви, формулисање стратегије, типови стратегије, примена, контрола; Анализа и дизајн рада (ризика, опасности и штетности), редизајн и технике редизајнирања посла (са аспекта безбедности запослених и заштите животне средине); Планирање људских ресурса: појам, карактеристике, циљеви, активности Регрутовање људских ресурса: појам, циљ, фактори, процес регрутовања, екстерни и интерни извори; Селекција кандидата: појам, циљеви, значај; индивидуалне разлике кандидата; процес селекције; методе и инструменти; евалуација процеса селекције; Развој људских ресурса – социјализација и оријентација запослених; Развој каријере: појам, карактеристике, значај, планирање, фазе, сидра каријере, управљање каријером Обука и развој: организационо учење, менаџмент знања, андрагошки циклус, процес, фазе, традиционални и савремени приступи; Оцењивање радне успешности: појам, циљеви, предмет, функције, процес, методе, евалуација квалитета; Награђивање и мотивација запослених: значај, циљеви, мотивација, стимулација, награде; Специфичности управљања и развоја људских ресурса за безбедност и здравље на раду; за заштиту животне средине и одрживи развој; за управљање природним катастрофама и ванредне ситуације; Глобалне промене у радној и животној средини и менаџмент људских ресурса у будућности: промене, изазови, управљање људским ресурсима у будућности. Практична настава Аудиторне вежбе које прате теоријску наставу, презентација и одбрана семинарских радова који се односе на актуелна питања управљања људским ресурсима и проблеме њиховог развоја са аспекта заштите животне средине. Анализа иновативних приступа и студија случаја управљања људским ресурсима на примерима различитих радних организација у националном и међународном привредном контексту.									
Литература [1.] Николић Весна (2019.) <i>Менаџмент људских ресурса – интерни материјал за припрему испита</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу [2.] Гаљак Мирјана, Николић Весна (2019). <i>Менаџмент у заштити</i> . Лепосавић: Висока техничка школа струковних студија [3.] Николић Весна, Анђелковић Бранислав (2018). <i>Систем безбедности и заштите & Развој људских ресурса и управљање знањем</i> , (одређ. поглавља). Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [4.] <i>Health and Safety Guide for Human Resources Professionals</i> (2005). Ontario, Canada: Canadian Centre for Occupational Health and Safety [5.] Николић Весна (2012). <i>Тенденције управљања и развоја људских ресурса у будућности</i> , у: Управљање људским ресурсима и сигурност. Загреб: Висока школа за сигурност									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Метода предавања, разговора и дискусије, демонстрације, студије случаја, консултације									

Оцена знања (максималан број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	усмени испит (теоријски део испита)	40
активност у току вежби	5		
колоквијум 1	15		
колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Назив предмета: Право заштите животне средине									
Статус предмета: Обавезан					Шифра предмета:		19.MMZS03		
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање продубљених теоријских знања о правним институтима у области заштите животне средине, детаљније упознавање са међународним и националним изворима права заштите животне средине и савладавање позитивноправних решења у међународним и националним правним изворима.									
Исход предмета Оспособљеност студената за: • разумевање деловања међународних организација, државе и недржавних субјеката кроз доношење и примену прописа у области заштите животне средине, • тумачење и примену прописа о заштити животне средине у пракси, • вршење надзора над спровођењем наведених прописа.									
Садржај предмета Теоријска настава Општа питања права заштите животне средине. Теоријски оквир права заштите животне средине. Настанак и развој права заштите животне средине. Основне карактеристике права заштите животне средине. Правни инструменти заштите животне средине. Еколошка правда. Еколошка криза. Еколошки омбудсман. Еколошка кривична дела. Еколошка инспекција. Еколошка тужба. Еколошки порези. Међународни правни извори заштите животне средине. Уједињене нације – деловање, активности и прописи о заштити животне средине. Европска унија - деловање, активности и прописи о заштити животне средине. Савет Европе - деловање, активности и прописи о заштити животне средине. Национални правни извори заштите животне средине. Устав Републике Србије. Закон о заштити животне средине. Закон о процени утицаја на животну средину, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину. Закон о интегрисаном спрачавању и контроли загађивања животне средине. Законско регулисање појединих сегмената животне средине.									
Практична настава Аудиторне вежбе које прате теоријску наставу, презентација и одбрана семинарских радова из области обухваћених теоријским садржајем предмета, анализа прописа, посета релевантним институцијама.									
Литература [1.] Лилић Стеван, Дреновак Ивановић Мирјана (2014). <i>Еколошко право</i> . Београд: Универзитет у Београду, Правни факултет [2.] Јолџић Владан (2008). <i>Еколошко право – општи и посебан део</i> (Пример Србије – државе у транзицији). Београд: Институт за криминолошка и социолошка истраживања [3.] Ковачевић Ирина (2012). <i>Еколошко право и еколошка политика</i> . Бања Лука: Европски дефендологија центар за научна, политичка, економска, социјална, безбједносна, социолошка и криминолошка истраживања									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Предавања (усмена излагања, презентације, дискусије), вежбе (семинарски радови и анализе прописа) и консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)		40			
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Социјална екологија		
Статус предмета: Обавезан	Шифра предмета:	19.MMZS04
Број ЕСПБ: 6		
Услов: -		
Циљ предмета Упознавање студената са социјално-еколошким тумачењима односа природа-друштво у циљу прихватања холистичког погледа на свет и принципа еколошке етике ради правилног сагледавања утицаја друштвеног развоја на животну средину, како би као менаџери дали пуни допринос решавању еколошких проблема и остваривању хуманијих услова живота и концепта одрживог развоја.		
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • разумевање друштвене условљености еколошких проблема и еколошке кризе, • прихватање еколошко-етичких принципа и делување у складу са њима, • прихватање чињенице да нема трајног и суштинског решавања проблема у животnoj средини без уважавања социјалних фактора у њој, • разумевање институционалних облика и њихових механизма који доприносе усклађивању развојних потреба друштва и капацитета животне средине, • учествовање у изради стратешких докумената о остваривању концепта одрживог развоја на локалном, регионалном и глобалном нивоу.		
Садржај предмета Теоријска настава Предмет Социјалне екологије: Екологија као наука. Основни појмови екологије. Човек као природно и друштвено биће. Човекова средина (појам и елементи човекове животне средине, однос елемената човекове животне средине, однос радне и животне средине). Квалитет живота: Појам квалитета живота. Квалитет животне средине као елемент квалитета живота. Еколошка криза: Појам еколошке кризе. Социјални аспекти еколошке кризе модерног друштва: загађеност природе, загађеност радне средине (отуђење у раду и технички ризици), загађеност друштвене средине (отуђење људи од живота и друштва, конзументска култура, лажне вредности). Друштвени узроци еколошке кризе: технолошки развој, развој насеља, индустријализација, природа привредног и друштвеног система, раст становништва, вредносни систем, потрошња, глобализација. Различита схватања о односу природе и друштва: Мисао о односу природе и друштва до седамдесетих година двадесетог века; схватања о решавању еколошких проблема чланова Римског клуба изложена у следећим публикацијама: Границе раста, Човечанство на раскршћу, РИО – Преобликовање међународног система, Циљеви човечанства, Након ере расипања, Са оне стране границе: Глобални колапс или одржива будућност, 2052 - Глобална прогноза за следећих четрдесет година. Еколошка свест, етика и култура: Појам и елементи еколошке свести. Значај еколошке свести за усклађивање односа између друштва и природе. Филозофско – социјалне основе развоја еколошке етике. Утицај религије, традиције и других чинилаца на обликовање еколошке етике. Антропоцентризам: наглашени и слаби антропоцентризам. Екоцентризам: анимоетика, биоетика и геоетика. Социјално-еколошке теорије: дубинска екологија, екофеминизам, екоанархизам, еколиберализам, екосоцијализам. Еколошка култура и решавање еколошких проблема: Појам културе. Доиндустријска култура и животна средина. Индустријска култура и животна средина, постиндустријска - еколошка култура и животна средина. Филм и заштита животне средине. Музика и заштита животне средине. Еколошка политика: Појам еколошке политике. Традиционална и еколошка политика. Принципи, циљеви и субјекти еколошке политике. Еколошки покрети и еколошке партије: Појам нових друштвених покрета, еколошки покрети и њихов значај за решавање еколошких проблема, еколошке партије и идеологија зелених. Глобализација и екологија: Глобално друштво као друштво произведених ризика. Глобализација и еколошке неједнакости у свету.		
Практична настава Аудиторне вежбе: дискусија на основу анализе прочитаних текстова, статистичких података и приказаног видео материјала о узроцима и последицама еколошке кризе, еколошким изазовима савременог света, еколошком активизму, еколошким избеглицама, еколошком дискурсу, прихватању еколошко-етичких принципа, степену развијености еколошке свести; одбрана семинарских радова.		
Литература [1.] Марковић Данило (2015). <i>Социјална екологија</i> . Београд: Завод за уџбенике и наставна средства [2.] Милтојевић Весна (2005). <i>Еколошка култура</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [3.] Илић Крстић Ивана (2018). <i>Еколошка безбедност у пограничју-студија случаја</i> . Нови Сад: Прометеј; Ниш: Машински факултет и ЈУНИР [4.] Надић Дарко (2012). <i>Огледи из политичке екологије</i> . Београд: Чигоја штампа и Факултет политичких наука Универзитета у Београду [5.] Hannigan John (2014). <i>Environmental Sociology</i> . London and New York: Routledge		

Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, презентације, дискусија, семинарски радови, консултације, индивидуални и групни рад									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит				Поена	
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)				40	
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Политика заштите животне средине									
Статус предмета: Обавезан					Шифра предмета: 19.MZZS07				
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање основних теоријских и практичних знања о политици заштите животне средине уз истовремени развој критичког мишљења и практично оспособљавање за учествовање у доношењу одлука из домена практичних политика које се тичу проблема друштвеног развоја и које могу имати позитиван однос и став према животној средини.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената да:									
• темељно познају и разумеју теоријске концепте везане за политику заштите животне средине, • развију способност праћења и примене новина из области еколошке политике и основну способност за преношење тих знања другима, • анализирају постојеће практичне политике и политику заштите животне средине, • учествују у формулисању и доношењу стратешких одлука и одлука у домену практичних политика које имају за циљ решавање конкретних еколошких проблема у држави, односно у локалној средини.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Политика и етика. Етичке теорије (теорија божанског порекла, теорија врлина, утилитаризам, деонтолошка етика). Етичке перспективе заштите животне средине (антропоцентризам, биоцентризам, екоцентризам, дубинска екологија). Однос етике и политике заштите животне средине (реформистички приступ етици животне средине, радикални приступ етици животне средине, еколошки прагматизам, питање легитимитета, питање суверенитета). Савремене политичке теорије (Настанак и развој политичких теорија. Либерализам, социјалдемократија, социјализам, конзервативизам, ... Однос политичких теорија према заштити животне средине). Формирање и историјски развој политике заштите животне средине. Политика заштите животне средине пре 1992. године. Политика заштите животне средине после 1992. године. Теорија општег добра. Јавна добра и заједнички интереси. Врсте добара. Специфичност јавних добара. Екстерналије. Позитивне и негативне екстерналије. Позицијска добра и екстерналије у потрошњи. Међународна политика заштите животне средине. Принципи међународне политике заштите животне средине. Механизми и средства: мултилатерални споразуми.									
Инструменти политике заштите животне средине на националном нивоу. Плански инструменти. Законски инструменти. Економски инструменти. Инструменти за процену утицаја. Инструменти за мониторинг и евалуацију. Заштита животне средине и конфликти. Промене политике заштите животне средине после конференције РИО+20.									
Практична настава									
Анализа случаја: Недостатак воде на Блиском Истоку. Анализа случаја: Утицај рудника угља у региону Усти на политику заштите животне средине. Анализа случаја: Екстракција минералних сировина или конзервација на Новом Зеланду. Дебата: Примена мултилатералних споразума у заштити животне средине – предности и недостаци. Семинар: Анализа неприступне позиције Републике Србије за Поглавље 27 – Животна средина и климатске промене (анализа пост-скрининг документа). Израда и одбрана семинарских радова.									
Литература – скратити на 5 референце									
[1.] Милутиновић Слободан (2012). <i>Политике одрживог развоја</i> . Ниш: Факултет заштите на раду									
[2.] Andrej Steiner, Henrieta Martonakova, Zuzana Guziova (ur.) (2003). <i>Vodič za dobro upravljanje u oblasti životne sredine</i> . Beograd: UNDP									
[3.] Timothy Doyle, Doug McEachern (2008). <i>Environment and Politics</i> . Third Edition. London: Routledge									
[4.] Steven Cohen (2006). <i>Understanding Environmental Policy</i> . New York: Columbia University Press									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања (усмена излагања, презентације, дебате), вежбе (семинари, анализе случаја) и консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)		40			
активност у току вежби		5							
колоквијум		30							
семинарски рад 1		10							
семинарски рад 2		10							

Назив предмета: Стручна пракса									
Статус предмета: Обавезан					Шифра предмета: 19.MMZS15				
Број ЕСПБ: 3									
Услов: Стручна пракса се обавља у другом семестру.									
Циљ предмета Упознавање са процесом рада у предузећу (институцији) у коме се стручна пракса обавља, његовим циљевима и организационим јединицама. Упознавање са тимом и пројектом коме се студент у оквиру своје стручне праксе прикључује, а који је одабран у складу са студијским програмом за који се студент определио. Разумевање процеса рада у предузећу (институцији), пословних процеса, разумевање ризика у раду, учешће у пројектовању, изради документације или контроли квалитета, у складу са процесом рада и могућностима радног окружења.									
Исход предмета Оспособљеност студената за: • разумевање организације, циљева и процеса функционисања конкретних привредних субјеката и институција и њиховог деловања у области заштите животне средине, • унапређење способности да се по завршетку студија укључи у процес рада, • стицање јасног увида у могућност примене стечених теоријских, научних и стручних знања и вештина обухваћених студијским програмом у пракси; • решавање конкретних проблема у научној области Менаџмент и бизнис у оквиру изабраног предузећа или институције, • разумевање улоге мастер менаџера у организационој структури предузећа или институције и његових задатака у области заштите животне средине, • професионални приступ послу, одговорност, тимски рад и примену комуникационих вештина у решавању проблема заштите животне средине, • коришћење искуства стручњака запослених у установи у којој се пракса обавља за проширење практичних знања и мотивације студената.									
Садржај предмета Садржај стручне праксе је у пуној сагласности са циљевима праксе и одређује се за сваког студента посебно, у складу са делатношћу предузећа (институције) у коме је студент на пракси и у складу са потребама струке за коју се студент образује. Студент упознаје структуру предузећа (институције) и циљеве његовог пословања, прилагођава властити ангажман студијском програму за који се определио и уредно испуњава радне обавезе сагласно дужностима запослених у предузећу (институцији). Студент описује сопствени ангажман током стручне праксе и даје критички осврт у вези сопственог искуства, знања и вештина које је стекао на пракси. Студент по правилу самостално бира предузеће (институцију) из државног, приватног или јавног сектора у коме ће обавити стручну праксу. Стручна пракса се може обавити у институцијама у земљи са којима Факултет има потписан уговор, односно са институцијом која је сагласна да прихвати студента на стручну праксу. На предлог студента, продекан за наставу одобрава да се пракса обави у жељеном предузећу (институцији), на основу чега се издаје писани упут за стручну праксу. На основу дневника о обављеној стручној пракси, у трајању од најмање 90 часова, и потврде одговорног лица које потписом и печатом предузећа потврђује да је пракса обављена, студенту се додељују 3 ЕСПБ након одбране стручне праксе пред наставницима који су одлуком Наставно-научног већа одређени за одбрану стручне праксе.									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	-	Аудиторне вежбе	-	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	6
Методе извођења наставе Консултације у току обављања стручне праксе и израде дневника стручне праксе.									
Оцена знања (максималан број поена 100) Обављена стручна пракса, израда и одбрана дневника стручне праксе се оцењује описно са "одбранио" или "није одбранио".									

Назив предмета: Мастер рад – студијско истраживачки рад									
Наставник/наставници: Ментор мастер рада из реда наставника ангажованих за извођење наставе на научно-стручним и стручно-апликативним предметима									
Статус предмета: Обавезан						Шифра предмета:		19.MZS16A	
Број ЕСПБ: 8									
Услов: Уписан II семестар.									
Циљ предмета Припрема студената за израду мастер рада која се заснива на примени основних, теоријско-методолошких, научно-стручних и стручно-апликативних знања у решавању конкретних проблема у оквиру изабраног подручја/предмета. Уз помоћ и усмеравање ментора, оспособљавање за критички приступ и самосталну примену одговарајућих метода и инструмената у истраживању дефинисаног проблема. Стицање неопходних искустава кроз решавање комплексних проблема и задатака и препознавање могућности за примену претходно стечених знања у пракси.									
Исход предмета Оспособљеност студената: - да самостално формулишу проблем и креирају идејну скицу истраживања; - да користе претходно стечена знања ради сагледавања ширег истраживачког контекста у дефинисању структуре и одговарајућег методолошког приступа заданом проблему и предмету истраживања; - да самостално истражују литературу и користе компаративне анализе и друге приступе у циљу извођења закључака о могућим начинима решавања постављеног проблема истраживања; - за критичку опсервацију постојећих проблема и дескрипцију могућих решења у превазилажењу истих; - да сагледају место и улогу менаџера у заштити животне средине, а посебно у креирању иновационих приступа и пројеката у овој области; - да примењују стечена знања и вештине за решавање проблема у пракси; - да прате и примењују новине у струци. На тај начин студенти стичу бољи наступ на тржишту рада, а стечене компетенције им омогућавају запослење у истраживачким и развојним центрима и институтима, односно у организацијама и предузећима која су посвећена еколошки одговорном пословању и отворена ка новим приступима и менаџерским решењима у области заштите животне средине.									
Садржај предмета Студент према својим афинитетима и склоностима бира област студијско-истраживачког рада, односно предмет из кога ће да ради студијско-истраживачки рад који је повезан са одобреном темом мастер рада. Ментор дефинише задатак студијско-истраживачког рада у складу са потребама конкретног истраживања, његовом сложености и структуром. Студент истражује проблем, креира идејну скицу истраживања, утврђује истраживачке методе, проучава релевантне литературне и друге изворе и на основу спроведених анализа изводи закључке о могућим решењима проблема. Поред концептуализације истраживања, студијско-истраживачки рад обухвата и организацију и извођење истраживања, обраду података и израду семинарског рада са тумачењем и интерпретацијом добијених истраживачких резултата. Ментор оцењује студијско-истраживачки рад кроз одбрану семинарског рада и одобрава израду мастер рада који обухвата резултате студијско-истраживачког рада.									
Литература									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	-	Аудиторне вежбе	-	Други облици наставе	-	СИР	8	Остали часови	-
Методе извођења наставе Уз помоћ ментора студент истражује проблем, предлаже решења и израђује семинарски рад. У току истраживачког рада, ментор спроводи редовне консултације ради упознавања са напретком студента, критички оцењује досадашњи рад и даје додатна упутства студенту у форми смерница или упућивањем на одређену литературу.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
Семинарски рад - израда				50	Семинарски рад - одбрана			50	

Назив предмета: Мастер рад – израда и одбрана.									
Наставник/наставници: Комисија за оцену и одбрану мастер рада									
Статус предмета: Обавезан						Шифра предмета:		19. MZS16B	
Број ЕСПБ: 4									
Услов: Положени сви предмети из студијског програма.									
Циљ предмета Оспособљавање за синтезу теоријских полазишта, истраживачких поступака и резултата добијених у оквиру студијско-истраживачког рада у решавању конкретног проблема. Стицање искуства у аргументацији и елаборацији резултата студијско-истраживачког рада кроз писану форму и усмено излагање током одбране мастер рада.									
Исход предмета Оспособљеност студената за: - самостално представљање теоријско-методолошких карактеристика и резултата истраживања кроз израду писаног рада у траженој форми; - аргументацију и елаборацију односно усмену презентацију добијених резултата на одбрани мастер рада; - јасно и прихватљиво образложење предложених решења задатог проблема и њиховог значаја за праксу кроз усмену аргументацију и одговоре на питања; - самостална истраживања нових и непознатих проблема у области менаџмента заштите животне средине (истражују, обрађују податке, изводе закључке, пишу и бране резултате рада); Израдом и одбраном мастер рада студенти се усавршавају у ужој научној области која је предмет њихових мастер академских студија и стичу звање мастер менаџер - заштите животне средине. Мастер менаџер располаже продубљеним академским теоријским и практичним знањима и вештинама из области заштите животне средине, познаје основне методолошке приступе у истраживању и решавању сложенијих проблема и способан је да их самостално и креативно примени у пракси.									
Садржај предмета Обједињавањем студијско-истраживачког рада и теоријских основа задатог проблема студент израђује мастер рад у писаној форми, по правилу, са следећом структуром: Резиме на српском језику са кључним речима, Садржај, Увод, Текст рада (Формулација проблема и предмета истраживања, Приказ стања у области истраживања, Теоријски или практични део истраживања, Резултати и дискусија), Закључак, Преглед литературе (минимално десет извора, од тога најмање шест извора су академске и стручне публикације и најмање један извор на страном језику) и Прилози. Комисија за оцену и одбрану мастер рада оцењује писани рад и одобрава јавну усмену одбрану мастер рада. Јавна усмена одбрана рада се организује пред комисијом од три члана, од којих је један ментор рада. Током усмене одбране кандидат образлаже резултате свог рада, а затим одговара на питања чланова комисије, чиме кандидат демонстрира способност усмене презентације пројекта.									
Литература									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	-	Аудиторне вежбе	-	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	4
Методе извођења наставе Уз помоћ ментора студент израђује мастер рад и припрема усмену одбрану. Студент обавља консултације са ментором и осталим члановима комисије за оцену и одбрану мастер рада.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	
Писани рад				30	Одбрана рада			70	

ЛИСТА ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

1. Мониторинг аерозагађења и квалитета ваздуха
2. Екотоксикологија
3. Мониторинг квалитета вода
4. Еколошка психологија
5. Циркуларна привреда
6. Управљање комуналним отпадом
7. Еколошка андрагогија
8. Пословна етика у заштити животне средине
9. Информисање и односи са јавношћу
10. Управљање пројектима
11. Локални одрживи развој
12. Адаптација на дејство климатских промена
13. Економија заштите животне средине

Назив предмета: Мониторинг аерозагађења и квалитета ваздуха									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета: 19.MZZS04				
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање знања студената за праћење аерозагађења из енергетских и технолошких извора емисије, као и за мониторинг квалитета амбијенталног ваздуха, обраду резултата мониторинга и извештавање о мониторингу.									
Исход предмета									
Оспособљавање студената за:									
- мониторинг и појединачна мерења емисије аерозагађења из енергетских и технолошких извора загађивања и израду извештаја о резултатима мерења, - мониторинг амбијенталног ваздуха урбаних и руралних средина и појединачна мерења концентрације загађујућих материја, - обраду резултата мерења и израду извештаја и извештавање о квалитету амбијенталног ваздуха.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Дефиниција мониторинга: Општа класификација мониторинга. Надлежности за вршење мониторинга. Извори аерозагађења: Регистар емисије и преноса загађујућих материја (ПРТР). Локални регистар извора загађивања (ЛИРЗ). Општи подаци о изворима загађивања. Извештавање за ЛИРЗ. Емисија аерозагађења: Врсте емисија: стална емисија, одбегле и дизузне емисије, ванредне емисије. Врсте и обим контроле. Максимална величина масеног протока. Максимална концентрација емисије и показатељ масеног удела. Услови и правила спровођења мерења емисије. Мониторинг квалитета амбијенталног ваздуха: Општи принципи мониторинга. Структура система мониторинга. Информациони систем животне средине и мониторинг. Обезбеђење квалитета и контрола квалитета у процесу мониторинга. Програм мониторинг. Системи аутоматског мониторинга амбијенталног ваздуха. Информациона и програмска подршка. Мреже за пренос података. Топологија мреже мониторинга, Детекциони елементи мреже мониторинга ваздуха. Обрада података о мониторингу. Државна мрежа за праћење квалитета ваздуха у Републици Србији: Општи принципи праћења квалитета ваздуха. Обим и садржај загађујућих супстанци које се прате. Методе мерења и опрема у мрежи за мониторинг. Зоне и агломерације у Републици Србији за мониторинг ваздуха.									
Практична настава									
Одређивање испуштања загађујућих материја у ваздух – општа питања. Мерења емисије. Израчунавања емисије. Процена емисије. Избор методе. Одређивање испуштања загађујућих материја у ваздух – секторске специфичности. Рад са уређајима за мерење емисије. Програм праћења квалитета ваздуха у урбаној средини. Услови и правила спровођења мониторинга амбијенталног ваздуха. Рад са мониторинг станицом „Airpointer“. Презентација и одбрана семинарских радова из области обухваћених теоријским садржајем предмета.									
Литература									
[1.] Живковић Ненад, Ђорђевић Амелија (2017). Мониторинг емисије аерозагађења и квалитета амбијенталног ваздуха. Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу									
[2.] Deflorenne Emmanuel, Gueguen Céline, Jeannot Coralie, Nicco Laetitia, Serveau Laetitia, Vincent Julien (2017). Приручник за израчунавање емисија у зрак за националне Е-ПРТР обвезнике. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu i organizacija CITEPA									
[3.] Илић Предраг (2015). Загађење и контрола квалитета ваздуха у функцији заштите животне средине. Бања Лука: Независни Универзитет Бања Лука									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, дискусије и одбрана семинарских радова на вежбама, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена	Испит				Поена		
активност у току предавања		5	усмени испит (теоријски део испита)				40		
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Екотоксикологија									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MZZS06		
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање знања о механизмима токсичног деловања загађујућих супстанци и токсичним ефектима на индивидуалне организме, популације и екосистеме. Упознавање са методама за квантификацију токсичности загађујућих супстанци и предвиђање еколошких ефеката.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената и стицање вештина за:									
• разумевање основних екотоксиколошких принципа, • разумевање услова при којима долази до испољавања дејства загађујућих супстанци на индивидуалне организме, популације и екосистеме, • разумевање последица насталих дејством загађујућих супстанци, • анализу резултата тестова екотоксиколошких испитивања, као и анализу сценарија изложености, • спровођење процене ризика, израчунавање параметара и интерпретација резултата.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Увод у екотоксикологију: Дефиниција, предмет и задаци екотоксикологије, основни појмови и принципи у екотоксикологији. Загађујуће супстанце и њихова судбина у екосистему: Основне класе загађујућих супстанци (неорганске супстанце-метали, неметали, гасовите супстанце, радионуклиди, наночестице итд., органске супстанце-удљоводоници, полихлоровани бифенили, органохлорни, органофосфорни, карбаматни, пиретроидни пестициди, фармацеутици итд.). Начини доспевања загађујућих супстанци у животну средину. Фактори који утичу на транспорт и дистрибуцију загађујућих супстанци (сорпција, деградација, и биодеградација органских супстанци, биоакumulација и биомагнификација перзистентних супстанци и др.). Утицај загађујућих супстанци на индивидуалне организме: Пuteви експозиције. Токсикокинетика и токсикодинамика; Карциногенеза, генотоксичност, мутагенеза. Утицај загађујућих супстанци на популације, заједнице и екосистеме: Популациона динамика. Генетички стечене резистенције на загађујуће супстанце. Промене у заједницама и екосистемима. Процена екотоксиколошког ризика: Биомониторинг. Биомаркери и њихова улога у процени ризика. Хемијски акциденти: Могућности спречавања, деловања и санације штетних последица акцидената токсичним супстанцама. Регулаторни аспекти екотоксикологије.									
Практична настава									
Израчунавање: NOAEL (no observed adverse effect level),LOAEL (lowest observed adverse effect level), TDI (tolerable daily intake), ADI (acceptable daily intake), GV (guideline value); квалитативна и квантитативна карактеризација одабраних загађујућих супстанци присутних у води, ваздуху, земљишту и биљкама. Тумачење резултата: претраживање база података у циљу проналажења података о токсичности изабраног сета загађујућих супстанци. Интерпретација резултата добијених претрагом наведених база података. Израда и одбрана семинарских радова.									
Литература									
[1.] Голубовић Татјана (2015). <i>Екотоксикологија - интерни материјал за припрему испита</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду									
[2.] Виторовић Славољуб, Милошевић Миленко (2002). <i>Основи токсикологије са елементима екотоксикологије</i> . Београд: Универзитет у Београду, ВИЗАРТИС Београд									
[3.] Јаблановић Миодраг, Јакшић Предраг, Косановић Катица (2003). <i>Увод у екотоксикологију</i> . Косовска Митровица: Универзитет у Приштини, Косовска Митровица									
[4.] Кастори Рудолф (1997). <i>Тешки метали у животној средини</i> . Нови Сад: Научни институт за ратарство и повртарство									
[5.] Hoffman David, Rattner Barnett, Burton Allen, Cairns John (2002). <i>Handbook of ecotoxicology</i> . Boca Raton, Florida: CRC Press									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, аудиторне/рачунске вежбе, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена		Испит		Поена	
активност у току предавања				5		писани испит (практични део испита)		20	

активност у току вежби	5	усмени испит (теоријски део испита)	20
колоквијум 1	20		
колоквијум 2	20		
семинарски рад	10		

Назив предмета: Мониторинг квалитета вода									
Статус предмета: Изборни						Шифра предмета:		19.MZZS07	
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање знања о организацији система мониторинга квалитета вода и примени метода испитивања квалитета вода, са циљем очувања функција акватичних екосистема (захтеваног еколошког статуса) и обезбеђења потребног квалитета вода намењене системима за водоснабдевање и канализације отпадних вода насеља.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената за самосталан рад у:									
• области контроле рада и управљања системом мониторинга квалитета вода, • системима снабдевања водом и канализација отпадних вода насеља.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Мониторинг квалитета вода: Просторно-временска организација система мониторинга квалитета вода. Појмови, улога и циљеви мониторинга. Врсте мониторинга. Структуирање и пројектовање система мониторинга квалитета вода на сливном подручју. Аналитичко-концептуални оквири за обраду добијених података, напредни модели визуелизације добијених података. Оцена статуса водних тела: еколошког статуса/потенцијала, хемијског и квантитативног статуса површинских водних тела. Водоснабдевање: Квалитет и особине воде за пиће. Елементи система за снабдевање водом становништва и индустрије, изворишта за снабдевање водом и мере заштите. Дистрибуција пијаће воде: Трансформација квалитета захваћене воде до захтеваног нивоа хигијенске исправности. Дистрибутивна мрежа и остали објекти система за водоснабдевање. Контрола рада и управљање системом водоснабдевања. Канализације: Системи за прихватање и одвођење отпадних и осталих вода. Количине и квалитет вода. Канализациони системи и диспозиција отпадних и осталих вода. Контрола рада и управљање канализационим системом. Мере заштите реципијента отпадних вода: Мониторинг утицаја отпадних вода на квалитет реципијента. Дефинисање мера заштите реципијента отпадних вода у односу на емисионе и емисионе норме.									
Практична настава									
Рачунске вежбе и семинарски рад – пројектни задатак из области дефинисања система мониторинга квалитета вода на конкретним сливном подручју и пројектовања система водоснабдевања и канализација отпадних вода конкретног насеља. Основи прорачуна, мерења и контроле рада система за водоснабдевање и канализације насеља.									
Литература									
[1.] Милојевић Милоје (2003). Снабдевање насеља водом и канализације насеља. Београд: Универзитет у Београду, Грађевински факултет									
[2.] Стојановић Марина, Васовић Дејан (2019). Мониторинг квалитета вода (интерни материјал за припрему испита). Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу									
[3.] Вељковић Небојша и др. (2018). Статус површинских вода Србије - Развој мониторинга у оквиру планова управљања речним сливовима. Београд: Агенција за заштиту животне средине Републике Србије									
[4.] Loucks Daniel, Eelko van Beek (2005). Water Resources Systems Planning and Management: An Introduction to Methods, Models & Applications. Paris: UNESCO Publishing									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, аудиторне/рачунске вежбе и консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит			Поена		
активност у току предавања		5		писани испит (практични део испита)			20		
активност у току вежби		5		усмени испит (теоријски део испита)			20		
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Еколошка психологија									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MMZS05		
Број ЕСПБ: 6									
Услов: -									
Циљ предмета									
СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ИЗ ЕКОЛОШКЕ ПСИХОЛОГИЈЕ, ЊЕНОМ ЗНАЧАЈУ И УЛОЗИ, ПОСЕБНО У ОБЛАСТИ РАЗВИТКА ЕКОЛОШКЕ СВЕСТИ И ОДРЖИВОГ ПОНАШАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ И РАДНЕ СРЕДИНЕ. УПОЗНАВАЊЕ СА ОДНОСОМ ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ, ЕВАЛУАЦИЈИ КВАЛИТЕТА ПРОМЕНА У СРЕДИНИ И УЧЕШЋА У ПЛАНИРАЊУ СРЕДИНЕ.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената и стицање вештина за:									
- разумевање односа човека са животном средином и психологијом како би се нашли начини да се понашање људи оптимизује и унапреди, - мотивацију за про-еколошко понашање индивидуа према животној средини, - примену теоријских начела еколошке психологије у радном окружењу.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Предмет еколошке психологије: Теоријски модели односа човека и средине. Улога човека у настанку еколошких проблема и друштвених проблема. Представљање психолошких димензија одрживости. Одрживо понашање. Животни стилови одрживости (одрживи начини живота). Социјалне димензије простора: Персонални простор, збијеност, приватност, територијалност. Стресори из животне средине (загађење ваздуха, бука, гужва).Перцепција животне средине. Перцепција опасности и понашање у несрећама и катастрофама. Животна средина и квалитет живота: Мотивација за про-еколошко понашање. Емоције и про-еколошко понашање. Урбана животна средина. Животна средина и неодговорно понашање. Планирање средине: Дизајн животне средине. Промене животне средине и утицај на психолошке промене. Менаџмент животне средине: Менаџмент животне средине из перспективе еколошке психологије. Психолошке димензије еколошких катастрофа. Примена еколошке психологије на радну средину.									
Практична настава									
Аудиторне вежбе које су својим садржајем у складу са теоријском наставом. Презентација и одбрана семинарских радова.Анализа примера из праксе који се односе на животну средину и утицаја који човек врши на њу као и последичним деловањем стресора из животне средине на човека. Примери проактивног деловања на окружење кроз анализу примера дизајна животне средине.									
Литература									
[1.] Живковић Снежана (2016). <i>Еколошка психологија – интерни материјал за припрему испита</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду у Нишу									
[2.] Darline Nemeth, Robert Hamilton, Judy Kuriansky (2015). <i>Ecopsychology: Advances from the Intersection of Psychology and Environmental Protection</i> , Volume 1. Science and theory. California, Santa Barbara: ABC/CLIO/Praeger									
[3.] Bechtel, Azra Churchman (2002). <i>Handbook of Environmental Psychology</i> . New York: Wiley									
[4.] Paul Bell, Thomas Greene, Jeffrey Fisher, Andrew Baum (2001). <i>Environmental Psychology</i> . Fort Worth: Harcourt College Publishers									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Усмено излагање (предавања), израда семинарских радова на вежбама, дискусије, консултације.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит			Поена		
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)			40		
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Циркуларна привреда			
Статус предмета: Изборни		Шифра предмета:	19.MMZS06
Број ЕСПБ: 6			
Услов: -			
Циљ предмета Наставни садржај треба да студентима пружи разумевање предности и изазова преласка на нови, ресурсно-ефикасни, циклични модел привређивања. Студенти стичу знања о основним принципима, концептима и стратегијама за затварање материјално-енергетских циклуса и остваривање ефикасне употребе ресурса.			
Исход предмета Након завршетка курса студент треба да буде оспособљен да: - разуме и примени основне принципе различитих приступа за унапређење ефикасности употребе ресурса и успостављање цикличних привредних активности, - препозна и представи пројекције употребе ресурса и са њима повезане изазове за остварење концепта одрживости, - критички разматра импликације постојећих модела потрошње на квалитет животне средине, - препозна и процени могућности и баријере за имплементацију расположивих организационо-техничких мера и покретачке снаге за прелазак на ефикаснији, циклични привредни модел.			
Садржај предмета Теоријска настава Циркуларна привреда: Појам, развој концепта и значај. Ресурси и биофизичко окружење: Изазови и трендови. Увод у индустријску екологију: Материјално-енергетски токови великог обима. Циклични пословни модели и ланци снабдевања: Каскадни и реверсни токови нуспроизвода, Ефикасност употребе ресурса, Реверсна логистика. Одржива производња и потрошња: Циркуларне стратегије за одрживу производњу. Сагледавање животног циклуса производа и процеса (LCT). Индустријски еко-дизајн и развој производа. Дематеријализација привреде. Принципи ефикасне употребе ресурса: Биомиметика, биолошки и технички нутријенти, Еко-индустријска симбиоза. Методе и алати за вишекритеријумско одлучивање о одрживим, ресурсно ефикасним решењима. Токови и третман индустријског отпада. Рециклажа као инструмент циркуларне привреде: Перспективе и проблеми урбаног рударства. Експлоатација урбаних депозита. Домети циркуларне привреде данас: Искуства у примени, примери добре праксе.			
Практична настава Разрада тема везаних за цикличну употребу ресурса, концепте, методе и трендове циркуларне привреде, кроз примере добре праксе, приказ софтверских алата и одбрану семинарских радова. Рачунске вежбе (вишекритеријумско одлучивање, аналитичко-хијерархијски процес). Вежбе критичког мишљења, дискусије, дебате и анализе релевантних видео материјала.			
Литература [1.] <i>Towards the Circular Economy</i> (2013). Cowes: Ellen MacArthur Foundation. (https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/Ellen-MacArthur-Foundation-Towards-the-Circular-Economy-vol.1.pdf) [2.] <i>Циркуларна економија као шанса за развој Србије</i> (2016). Београд: ОЕБС [3.] Глишовић Срђан (2017). <i>Одрживо пројектовање и животна средина</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [4.] <i>Основе циркуларне економије</i> (2016). Београд: Привредна комора Србије / GIZ GmbH [5.] Anne-Marie Tillman, Siri Willskytt, Daniel Böckin, Hampus André, Maria Ljunggren Söderman (2019). <i>What circular economy measures fit what kind of product? Draft chapter in Handbook on the Circular Economy</i> , Miguel Brandão, David Lazaveric and Göran Finnveden (eds). forthcoming 2020, Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. (https://research.chalmers.se/publication/511859/file/511859_Fulltext.pdf)			
Број часова активне наставе (недељно)			
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2
Други облици наставе	-	СИР	-
Остали часови	-		-
Методе извођења наставе			
Предавања, дискусије и одбрана семинарских радова на вежбама, консултације			
Оцена знања (максималан број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	писани испит (практични део испита)	20
активност у току вежби	5	усмени испит (теоријски део испита)	20
колоквијум	30		
семинарски рад	20		

Назив предмета: Управљање комуналним отпадом									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MMZS08		
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Стицање теоретских знања о интегралном, одрживом управљању комуналним отпадом и методама третмана комуналног отпада, неопходних за компаративну анализу и оптимизацију система менаџмента комуналним отпадом.									
Исход предмета Оспособљеност студената и стицање вештина за: • примену системског приступа управљању комуналним отпадом на локалном и регионалном нивоу, • избор метода третмана комуналног отпада, • оптимизацију система менаџмента комуналним отпадом у функцији квалитета животне средине.									
Садржај предмета Теоријска настава Настајање комуналног отпада. Врсте и класификација отпада. Количина и састав комуналног отпада. Интегрално управљање комуналним отпадом. Принципи, елементи и аспекти интегралног одрживог менаџмента комуналним отпадом на локалном и регионалном нивоу. Опције управљања комуналним отпадом: рециклажа (стакло, пластика, папир, метал итд), компостирање, инсенерација, МБО-механичко биолошка обрада комуналног отпада, депоновање комуналног отпада. Утицај појединих метода третмана отпада на животну средину. Санитарне депоније: Избор локације санитарне депоније. Регионалне санитарне депоније. Капацитет санитарне депоније. Технички и технолошки услови за пројектовање, изградњу и рад санитарних депонија. Функционалне зоне санитарних депонија: пријемно-отпремна зона, радна зона, зона одлагања отпада. Санација и рекултивација депонија. Депонијски пожари: површински депонијски пожари, подземни депонијски пожари. Утицај депонија на животну средину: вода, ваздух, земљиште.									
Практична настава Анализа локалних и регионалних планова управљања комуналним отпадом, одбрана семинарских радова.									
Литература [1.] Радосављевић Јасмина, Ђорђевић Амелија (2012). <i>Депоније и депоновање комуналног отпада</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [2.] Радосављевић Јасмина (2009). <i>Урбана екологија</i> . Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду [3.] Tchobanoglous George, Theisen Hilary, Vigil Samuel (1993). <i>Integrated Solid Waste Management</i> : New York: McGraw-Hill [4.] William C. Blackman, Jr. (2016). <i>Basic hazardous waste management</i> : CRC Press									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Методе извођења наставе се занимају на предавањима, аудиторним вежбама, консултацијама и изради семинарских радова.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		писани испит (практични део испита)		20			
активност у току вежби		5		усмени испит (теоријски део испита)		20			
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Еколошка андрагогија									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MMZS09		
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета Упознавање са концептом еколошке андрагогије; различитим андрагошким приступима образовању за заштиту животне средине, моделима оптимизације потенцијала учења за заштиту животне средине и тренинг менаџмента у радној организацији и локалној заједници. Развој лидерских способности и вештина за иновативне приступе и проактивне стратегије у заштити животне средине. Упознавање са основама методологије екоандрагошких истраживања.									
Исход предмета - Поседовање развијеног система знања из области образовања за заштиту животне средине; - Разумевање улоге и одговорности менаџера за сагледавање и промишљање могућности образовања за заштиту животне средине у радној средини и локалној заједници; - Развијене компетенције екоандрагошког деловања; - Лидерске способности и вештине тренинг менаџмента у овој области; - Методолошке компетенције за екоандрагошка истраживања, израду развојних стратегија и примену иновативних приступа.									
Садржај предмета Теоријска настава Појам и предмет еколошке андрагогије: појам, предмет, развој, место и положај у систему андрагошких наука; Филозофски приступи и теорије образовања одраслих за заштиту животне средине: либерална, прогресивна, бихејвиористичка, хуманистичка, радикална; Образовање за заштиту животне средине и образовање за одрживи развој: појмовни, концептуални, друштвено-нормативни контекст; Формално, неформално и информално образовање за заштиту животне средине: систем образовања, облици, карактеристике, целоживотно учење; Чиниоци образовања за заштиту животне средине: породица, школа, друштво, радна организација, друштвене организације, удружења, покрети; Еколошка свест одраслих, партиципација у заштити животне средине и потенцијал радне и локалне средине за учење и еколошко деловање (грађански активизам, зелено пословање итд.); Глобални изазови и подручја образовања одраслих за животну средину: еколошка криза, климатске промене, природне катастрофе, ванредне ситуације итд (учење у функцији адаптације на климатске промене, перцепције рањивости заједнице и могућности јачања капацитета за резилијентност; за смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама); Тренинг менаџмент у заштити животне средине: андрагошки циклус, анализа потреба, процес и фазе тренинга, управљање; Менаџери као лидери у заштити животне средине: појам и одређења лидерства, теоријски приступи и модели лидерства; стилови и функције лидерства; лидерство и промене у радној и животној средини; менаџмент вс. лидерство; Увод у методологију истраживања екоандрагошких проблема: појам и предмет, врсте истраживања, истраживачки пројекат, фазе истраживања, методе, технике и инструменти, анализа, интерпретација и примена резултата екоандрагошких истраживања.									
Практична настава Аудиторне вежбе које прате теоријску наставу, презентација и одбрана семинарских радова који се односе на актуелна питања и проблеме образовања одраслих за заштиту животне средине и промишљање његових импликација на проактивно менаџерско деловање и лидерство у заштити животне средине.									
Литература [1.] Николић Весна (2003). <i>Образовање и заштита животне средине</i> . Београд: Задужбина Андрејевић [2.] Николић Весна, Живковић Ненад (2010). <i>Безбедност радне и животне средине, ванредне ситуације и образовање</i> . Ниш: Факултет заштите на раду у Нишу, Универзитет у Нишу (одређ. поглавља) [3.] Clover E. Darlene, et al. (2013). <i>The Nature of Transformation - Environmental Adult Education</i> . Netherlands: Sense Publishers [4.] Haugen Caitlin Secrest (2010). <i>Adult Learners and the Environment in the Last Century: An Historical Analysis of Environmental Adult Education Literature</i> , El.Green [5.] Walter Pierre (2009). <i>Philosophies of Adult Environmental Education</i> , <i>Adult Education Quarterly</i> .									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе Метода предавања, разговора и дискусије, студије случаја, консултације									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе				Поена	Испит			Поена	

активност у току предавања	5	усмени испит (теоријски део испита)	40
активност у току вежби	5		
колоквијум 1	15		
колоквијум 2	15		
семинарски рад	20		

Назив предмета: Пословна етика у заштити животне средине									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MMZS10		
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета									
Упознавање студената са настанком и развојем пословне етике и основних теоријских приступа у њеном дефинисању. Указивање на значај пословне етике у домену заштите животне средине. У циљу савладавања основних постулата примењене етике и пословне етике у области заштити животне средине.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената и стицање вештина за:									
• адекватно етичко просуђивање о проблемима заштите животне средине, • примену стечених знања о етици у току професионалне каријере, • ваљану примену пословне етике у управљању заштитом животне средине.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Одређење појма пословне етике: Дефинисање морала, етике и етичке теорије. Етичке вредности, принципи и методе анализе. Етичке дилеме и критични случајеви. Пословна етика и право. Укључене стране у пословној етици. Основне компоненте организационе етике. Значај пословне етике. Развој пословне етике: Историјски развој пословне етике. Пословна етика као академска област. Пословна етика као покрет. Досадашњи утицај науке и технологије на предузеће и његову етику. Пословна етика и друштвено одговорно пословање. Одрживи развој као кључни циљ пословне етике. Неговање пословне етике. Пословна етика и проблеми заштите животне средине: Пословна етика и животна средина. Пословна етика и концепт одрживог развоја. Пословна етика у заштити животне средине и еколошки менаџмент. Значај пословне етике у превенцији еколошке кризе. Пословна етика и економски развој као претпоставке решавања еколошке кризе. Пословна етика и основни инструменти и мере економско-еколошке политике. Пословна етика и међународна сарадња у области заштите животне средине. Пословна етика и стандарди квалитета у обласи заштите животне средине. Пословна етика и политика руралног развоја у области заштите животне средине. Организациона култура као претпоставка развоја пословне етике: Појам и значај организационе културе. Садржај и класификације организационе културе. Личне вредности и приоритети. Организациона култура и стил вођства. Процес настанка и промене организационе културе. Системски приступ организационој култури. Организациона култура као фактор ефикасности. Организација која учи и организациона култура. Организациона култура и консалтинг. Међународна пословна етика: Дефинисање међународне пословне етике. Пословне одлуке предузећа развојног карактера. Основни фактори интернационализације пословања. Стратејски приступ интернационализацији пословања. Етички изазови у међународном пословању. Глобализација као кључни контекст за пословну етику. Релевантност глобализације за пословну етику. Европски наспрам алтернативних приступа пословној етици. Глобализација и асимилација између Европе и других регија.									
Практична настава									
Аудиторне вежбе: обрада актуелних тема о изазовима пословне етике у управљању заштитом животне средине кроз одбрану семинарских радова и анализу текстова.									
Литература									
[1.] Цвијановић Драго, Михајловић Бранко, Пејановић Радован (2012). <i>Пословна етика и комуницирање</i> . Београд: Институт за економику пољопривреде									
[2.] Крчац Кристијан (2007). <i>Увод у пословну етику и корпоративну друштвену одговорност</i> . Загреб: Мате									
[3.] Џозеф Р. де Жарден (2006). <i>Еколошка етика: Увод у еколошку филозофију</i> . Београд: Службени гласник									
[4.] Ричард де Џорџ. (2003). <i>Пословна етика</i> . Београд: Филип Вишњић									
[5.] Patrick Curry (2006). <i>Ecological ethics: an introduction</i> . Cambridge: Polity Press									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, презентације, дискусија, семинарски радови, консултације, индивидуални и групни рад									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)		40			
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							

Назив предмета: Информисање и односи са јавношћу									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MMZS11		
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање основних знања о методама и начинима информисања и комуникације са различитим структурама (циљним групама) у циљу стицања комуникационих вештина неопходних за обављање менаџерске професије. Циљ предмета је и да пружи студентима свеобухватан поглед на основне концепте и принципе односа са јавношћу и објасни улогу и значај односа са јавношћу.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената и стицање вештина за:									
• боље разумевање комуникационе праксе и стицање комуникационих вештина, • разумевање улоге и функције односа са јавношћу, • успостављањем односа са јавношћу у области заштите и управљања животном средином, • обављање комуникацијских активности чији је циљ да створе, одрже и унапреде добре односе са окружењем.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Информација: појам и структура информације, основна обележја информација, функције информација. Порука: појам, структура и врсте порука, редунданта, фактографске и вредносне поруке. Информисање: појам и функције информисања, ангажовано и тенденциозно информисање. Комуникација: појам комуникације, облици комуникативне праксе: интерперсонална и масовна комуникација. Модел информационо-комуникационих система: настанак информационо-комуникационих система, Ласлов, Шенон-Виверов, Вивијенов и Врегов информационо-комуникациони систем. Функције информационо-комуникационог система: основне функције и изведене функције информационо-комуникационих система. Врсте комуникације: писана комуникација, вербална, паравербална и невербална комуникација. Примајући подсистеми информационо-комуникационих система: маса, публика, јавност, циљна јавност. Односи са јавношћу: појам и параметри, стратегија односа са јавношћу, комуницирање са јавношћу, комуницирање са стручним круговима и надлежним органима. Методи односа са јавношћу: конференције за штампу, лобирање и спонзорства као метод комуницирања са јавношћу. Односи са јавношћу и животна средина: значај комуникације, комуникациона стратегија, креирање ефективне комуникације, план комуникације: долазне информације, одлазне информације, преносиоци порука, особље, обука и вежбе, мониторинг, ажурирање и прилагођавање. Територијални и локални системи обавештавања и информисања становништва у ванредним ситуацијама. Комуникација са медијима и животна средина: традиционални и нови медији. Локални медији и информисање о животној средини. Архурска конвенција и право на благовремено информисање грађана о животној средини: право на информације о животној средини, прикупљање и достављање информација о животној средини, информационо-комуникациони системи и заштита животне средине.									
Практична настава									
Аудиторне вежбе: дискусије на основу анализе садржаја информисања старих и нових медија о животној средини; дискусија на основу анализе информисања и односа са јавношћу надлежних институција, превасходно Агенције за заштиту животне средине Министарства заштите животне средине РС и Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова РС; анализа примера добре праксе информисања и односа са јавношћу; анализа примене Архурске конвенције у Србији; одбрана семинарских радова.									
Литература									
[1.] Stojković Branimir, Radojković Miroljub (2009). <i>Informaciono komunikacioni sistemi</i> . Beograd: CLIO									
[2.] Mandić Tijana (2003). <i>Komunikologija–psihologija komunikacije</i> . Beograd: CLIO									
[3.] Blek Sem (2003). <i>Odnosi s javnošću</i> . Beograd: CLIO									
[4.] Bartel Van de Walle, Murray Turoff & Starr Roxanne Hiltz (2009). <i>Information Systems for Emergency Management</i> . New York & London: M.E.Sharpe									
[5.] Јеленковић Предраг, Јеленковић Љиљана (2012). Односи с јавношћу у области заштите животне средине. Београд: Чигоја штампа									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, презентације, дискусија, семинарски радови, консултације, индивидуални и групни рад									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе			Поена		Испит			Поена	
активност у току предавања			5		усмени испит (теоријски део испита)			40	
активност у току вежби			5						
колоквијум 1			15						
колоквијум 2			15						
семинарски рад			20						

Назив предмета: Управљање пројектима									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MZNR16		
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета									
СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О КОНЦЕПТУ, МЕТОДАМА, ТЕХНИКАМА И ПРИМЕНИ ПРИНЦИПА УПРАВЉАЊА ПРОЈЕКТИМА У ПРЕВЕНТИВНОМ ИНЖЕЊЕРСТВУ И ОСТАЛИМ СРОДНИМ ОРГАНИЗАЦИОНИМ/ТЕХНИЧКИМ ДИСЦИПЛИНАМА.									
Исход предмета									
САВЛАДАВАЊЕМ ПРОГРАМСКОГ САДРЖАЈА СТУДЕНТИ СТИЧУ ЗНАЊА И ВЕШТИНЕ ЗА:									
- планирање и праћење пројеката, - организовање пројектних активности, - елементарну употребу савремених софтверских алата за управљање пројектима, - примену концепта управљања пројектима у области заштите радне и животне средине.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Увод у управљање пројектима: развој и примена концепта, значај, сертификациона тела. Основне карактеристике пројеката: Појам, оквир/обухват, пројектни циљеви, тријада ограничења. Планирање, селекција, идентификација ресурса, критични фактори, интеграција пројекта. Процесне групе и животни циклус пројекта. Планирање и праћење пројекта: SWOT анализа, SMART циљеви, матрица логичког оквира (LFM). Методи и технике управљања пројектима: гантаграми, WBS-PBS-OBS структурни дијаграми, мрежно планирање. Мрежни дијаграми: правила за цртање и нумерисање мрежних дијаграма, анализа времена, одређивање критичног пута (CPM метод). Организација управљања пројектом: Управљање квалитетом пројекта - управљање опсегом, временом, трошковима, вредновање напредовања пројекта. Управљање ризиком у оквиру пројекта. имплементација пројекта; мониторинг и контрола. Софтверски алати за управљање пројектима: преглед значајних програмских пакета, увод у MS Project.									
Практична настава									
Аудио-визуелне вежбе које прате теоријску наставу, рачунске вежбе (примена CPM метода: формирање структуре мрежног дијаграма, нумерисање догађаја, прогресивно и регресивно рачунање времена, идентификација критичног пута), примена софтверских алата за управљање пројектима (MS Project), презентација и одбрана пројектног задатка из области обухваћених теоријским садржајем предмета.									
Литература									
[1.] Јовановић Предраг (2005). Управљање пројектом. Београд: Универзитет у Београду, Београд: Факултет организационих наука									
[2.] Станимировић Предраг (2009). Мрежно планирање и MS PROJECT. Ниш: Универзитет у Нишу, Ниш: Природно математички факултет									
[3.] Glisovic Srdjan (2018). Environmental Life Cycle Management as a Framework for Successful Project Development, Management and Safety. Sesvete: The European Society of Safety Engineers									
[4.] Петронијевић Предраг (2006). Брзи водич кроз MS PROJECT. Београд: Универзитет у Београду, Грађевинско-архитектонски факултет									
[5.] Project Management Institute (2013). A Guide to the Project Management Body of Knowledge, Fifth Edition (PMBOK Guide). Newtown Square, PE: Project Management Institute									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	1	Други облици наставе	0.53	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Предавања, вежбе, консултације, одбрана семинарских радова									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		писани испит (практични део испита)		25			
активност у току вежби		5		усмени испит (теоријски део испита)		15			
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		20							
семинарски рад		15							

Назив предмета: Локални одрживи развој									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MMZS12		
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета									
Оспособљавање студената да: анализирају постојеће стратешке и планске документе на централном и локалном нивоу, креирају и спроводе стратегију локалног одрживог развоја и сродне стратешке и планске развојне документе на локалном нивоу и фацитилирају процес стратешког планирања на локалном нивоу.									
Исход предмета									
Студент који успешно савлада предвиђен програмски садржај оспособљен је да:									
- врши фацитилитацију процеса партиципативног планирања у градовима и општинама, - самостално или у тиму ради на изради локалних стратегија одрживог развоја, - учествује у изради развојно-планске документације на локалном нивоу, - управља пројектима развоја на локалном нивоу, - врши мониторинг имплементације стратешких развојних докумената на локалном нивоу.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Урбани системи: Теорије локације и теорија централних места. Еволуција урбаних система. Градови примати и центричност градова. Урбанизација у социјалистичким и постсоцијалистичким друштвима. Европски урбани систем). Појам и дефинисање локалног одрживог развоја: Одрживи урбани развој. Просторно планирање и урбани метаболизам. Одрживи рурални развој. Полицентрични развој и однос урбаног и руралног развоја. Политике ЕУ које имају утицај на просторно планирање (политика конкурентности, политика трансевропских мрежа, политика заштите животне средине, политика истраживања и технолошког развоја). Управљање локалним заједницама: Децентрализација. Модели децентрализације. Управљање локалном заједницом у Србији. Уставни и правни основ. Функције и надлежности локалне самоуправе. Структура и територијална основа локалне самоуправе. Фискални систем и финансирање локалне самоуправе. Политике и програми локалног одрживог развоја. Планирање локалног одрживог развоја: Партнерство. Заинтересоване стране и групе. Стратешко и акционо планирање локалне одрживости. Алати за стратешко планирање локалног одрживог развоја).									
Практична настава									
Дебата – приказивање филма „Urbanized“ и дискусија о урбанизацији. Студије случаја: Хамарби, Ниш, Ада, Венеција, Будимпешта, Фрајбург. Семинар: Урбана мобилност (анализа случајева Барселона, Лондон, Рим, Стокхолм, Берлин). Анализа локалних стратегија одрживог развоја у Србији.									
Литература									
[1.] Милутиновић Слободан (2004). Урбанизација и одрживи развој. Ниш: Универзитет у Нишу, Факултет заштите на раду									
[2.] Милутиновић Слободан (2004). Локална Агенда 21: Увод у планирање одрживог развоја. Београд: Стална конференција градова и општина									
[3.] Злокапа Здравко, Дамјановић Душан (ур.). (2008). Модели организације локалне самоуправе. Београд: ПАЛГО Центар									
[4.] Marija Geiger Zeman, Zdenek Zeman (2010). Uvod u sociologiju (održivih) zajednica. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar									
[5.] Милутиновић Слободан (ур.) (2006). Приручник за развој визије општине у процесима стратешког планирања одрживог развоја у Србији. Београд: Стална конференција градова и општина									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе	-	СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Презентације наставника, студије случајева, дебате, семинар.									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)		40			
активност у току вежби		5							
учествовање у раду семинара 1		10							
учествовање у раду семинара 2		10							
колоквијум		30							

Назив предмета: Адаптација на дејство климатских промена			
Статус предмета: Изборни		Шифра предмета:	19.MMZS13
Број ЕСПБ: 5			
Услов: -			
Циљ предмета			
Оспособљавање студената да разумеју постојеће проблеме везане за промену климе, узроковану антропогеним утицајима, као и улогу коју имају мере адаптације као оговор на ове проблеме.			
Исход предмета			
Оспособљеност студената и стицање вештина за:			
- самостално истраживање еколошких и еволуционих импликација климатских промена на природне системе, као и хуманих и културолошких импликација на друштвене и друштвено - економске системе, - примену различитих оквира за адаптацију, као и конкретних мера адаптације на практичне политике у различитим секторима, како би се ефикасније управљало ризиком климатских промена, смањила осетљивост система и повећала њихова отпорност, - самосталан или тимски рад на развоју анализа осетљивости и акционих планова адаптације на дејство климатских промена на националном и локалном нивоу.			
Садржај предмета			
Теоријска настава			
Основе климатских промена и адаптације на промене климе. Хидролошки и угњенички циклус, гасови са ефектом стаклене баште, осетљивост климе. Климатске пројекције и сценарија. Адаптација и митигација. Рањивост, отпорност и способност прилагођавања у еколошким и друштвеним системима. Адаптација и правичан развој. Утицај климатских промена у различитим секторима и мере адаптације: водни ресурси и безбедност воде; јавно здравље; пољопривреда; енергетика; биодиверзитет. Климатски утицаји и рањивост у урбаним системима. Процена урбане рањивости и механизми адаптације. Планирање адаптације на промене климе у урбаним срединама. Утицај климатских промена на водну и еолску ерозију. Процена рањивости и мере адаптације. Управљање спровођењем мера адаптације на глобалном и националном нивоу. Национални оквир за борбу против климатских промена и смањење ризика од катастрофа. Финасирање и надгледање адаптације на промене климе.			
Практична настава			
Анализе случаја: Стратегија адаптације на промене климе ЕУ. Стратегија адаптације на промене климе у сливу Дунава. Акциони план адаптације на климатске промене са проценом рањивости за Београд.			
Литература			
[1.] Милутиновић Слободан (2018). <i>Приручник за планирање прилагођавања на измењене климатске утицаје у локалним заједницама у Србији</i> . Београд: Стална конференција градова и општина			
[2.] UNDP (2015). Резиме поглавља Промене климе, погођеност и адаптација Другог извештаја Републике Србије према Оквирној конвенцији УН о промени климе. Београд: УНДП.			
[3.] Акциони план адаптације на климатске промене са проценом рањивости за Београд. (2015).			
Број часова активне наставе (недељно)			
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2
Други облици наставе		СИР	-
Остали часови			-
Методе извођења наставе			
Предавања, аудиторне вежбе, семинари, консултације			
Оцена знања (максималан број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Испит	Поена
активност у току предавања	5	усмени испит (теоријски део испита)	40
активност у току вежби	5		
учествовање у раду семинара 1	10		
учествовање у раду семинара 2	10		
колоквијум 1	30		

Назив предмета: Економија заштите животне средине									
Статус предмета: Изборни					Шифра предмета:		19.MMZS14		
Број ЕСПБ: 5									
Услов: -									
Циљ предмета									
Стицање знања о негативним економским последицама употребе/коришћења обновљивих и необновљивих природних ресурса, мерама за очување и њихову рационалну употребу, са економским мерама за сузбијање и контролу загађења, као и са ефектима улагања у превентиву у циљу целисходног и рационалног управљања расположивим природним ресурсима у складу са економски одрживим развојем.									
Исход предмета									
Оспособљеност студената да:									
• препознају и разумеју значај правилног сагледавања међуодноса друштва и животне средине у контексту економског и општег друштвеног развоја, • примене стечено знање из области економије заштите животне средине у изради процена економске вредности животне средине и њених компоненти и креирању економски одрживог развоја, • препознају и анализирају негативне економске и еколошке последице загађивања животне средине, • предложи примену адекватних економских мера и инструмената за заштиту животне средине.									
Садржај предмета									
Теоријска настава									
Економија и животна средина: природни ресурси и економски развој; микроекономија и макроекономија животне средине; теоријско аналитичке методе изучавања економије природних ресурса; економија природних ресурса; ресурси у јавном власништву и заједничка добра; фактори који утичу на загађивање животне средине; економски индикатори животне средине; економски аспекти процене утицаја на животну средину. Економија обновљивих и необновљивих природних ресурса: оптимална употреба обновљивих и необновљивих природних ресурса; мере за очување и рационалну употребу природних ресурса. Економија загађења: појам и врсте загађења; нивои загађења; мере за сузбијање и контролу загађења. Економске последице загађивања животне средине: појам; класификација; последице по времену и месту настанка; последице загађивања обновљивих и необновљивих природних ресурса; методе израчунавања економских последица загађења животне средине. Економске мере и инструменти заштите животне средине: класификација економских инструмената; инструменти комендовања и контроле; економско-подстицајни инструменти; субвенционисање трошкова за смањење загађења; тржишне дозволе за загађење животне средине. Осигурање и заштита животне средине: појам и елементи осигурања за заштиту животне средине, ризици у животној средини, економски значај осигурања за заштиту животне средине.									
Практична настава									
Аудиторне вежбе прате теоријску наставу. Упознавање рада са економским индикаторима и индексним базама података. Израда економског дела посебних процена утицаја и процена економске вредности животне средине и њених компонената. Презентација и одбрана семинарских радова.									
Литература									
[1.] Pešić Radmilo (2002). <i>Ekonomija prirodnih resursa i životne sredine</i> . Beograd: Poljoprivredni fakultet									
[2.] Harris Jonathan (2009). <i>Ekonomija životne sredine i prirodnih resursa. Savremeni pristup</i> . Beograd: Data Status.									
[3.] Radukić Snežana, Petrović-Randelović Marija (2019). <i>Ekonomski pristup zaštite životne sredine</i> . Niš: Ekonomski fakultet Univerziteta u Nišu									
[4.] Спасић Драган, Аврамовић Данијела (2013). <i>Економика заштите животне средине</i> . Ниш: Факултет заштите на раду									
[5.] Tisdell Clement (2009). <i>Resource and Environmental Economics: Modern Issues and Applications</i> . New Jersey, London, Singapore, Beijing, Shangai, Hong Kong, Taippei, Chennai: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.									
Број часова активне наставе (недељно)									
Предавања	2	Аудиторне вежбе	2	Други облици наставе		СИР	-	Остали часови	-
Методе извођења наставе									
Метода предавања, разговора и дискусије, демонстрације, студије случаја, консултације – нисам радила									
Оцена знања (максималан број поена 100)									
Предиспитне обавезе		Поена		Испит		Поена			
активност у току предавања		5		усмени испит (теоријски део испита)		40			
активност у току вежби		5							
колоквијум 1		15							
колоквијум 2		15							
семинарски рад		20							